

МАРКО СЕМОВ

(11. 7. 1939 - 18. 1. 2007)

„Ние сме народ, който винаги е бил по-голям от политиките си. Затова сме оцелели!“, казваше големият български народопсихолог Марко Семов

През януари ни напусна завинаги един от най-добрите познавачи на българската душевност - проф. Марко Семов. Неговите книги „За Япония като за Япония“, „Добродетелите на българина. Какви ще влезем в новото хилядолетие“, „Писма до България: Книга за търпението на българите“ и тритомната „Българска народопсихология“, оставят ярка дупка в родната ни есеистика, публицистика и художествена литература. Марко Семов е автор на 57 книги, 398 студии и статии. По социалистическо време той е уволнен от БНТ, защото попитал известния актьор Леонов какво мисли за мисълта „Приехме ненормалното в живота за нормално“, която всъщност е реплика от пиеса в която играе съветския актьор. Неговата книга „За Япония като за Япония“ (1984 г.) предизвиква грандиозен скандал и е изнета от книжарниците. В нея Марко Семов описва впечатленията си от Япония, но в съзнанието на читателите неминуемо изниква сравнението между „загиващия“ японски капитализъм и светлата социалистическа действителност в България. През 1989 г. Марко Семов е отново уволнен и свален от поста зам.-председател на Комитета за телевизия и радио и водещ на „Панорама“. Причина за това е арестът на сина му Атанас Семов в казармата, обвинен в „престъпления срещу социализма и подривна дейност в армията“ и „за обида на държавен глава“. Творчеството на Марко Семов е изпълнено с несекващо родолюбие, но и с критичност по отношение на недостатъците на българския характер. Едно от прозренията на про-

фесора е, че „българският характер е характер на парадоксите. Характер на противоречието. Характер на отрицанието и на градежа едновременно. Характер на голяма нация и на нация, която все нещо е неуверена в себе си.“ Марко Семов бе установил, че за разлика от много други народи, които оцеляват като нации, ние оцеляваме като индивиди. Обичаше да казва, че нацията ни ще остане жива, ако запази присъщото си любопитство, и определяше несекващата жажда на българина да се образова и да произвежда духовност и култура като първостепенна българската добродетел. Според него историята ни е низ от зависимос-

ти, които пречат на това да се осмеляваме да протестираме, и че сме изправени пред съдбовна дилема: или да приключим с търпението си пред безобразията в живота си, или то ще приключи с българската народност и с българската държава. ■

ИЗ „ДОБРОДЕТЕЛИТЕ НА БЪЛГАРИНА“

Като отскубнати от корена си вечно се люшкатаме между идеала и порока. Политиките ни, като изключим Стамболов, - са почти винаги неспособни да вземат самостоятелно решение, те винаги се оглеждат за чадър и чакат одобрението на Великите сили, поради това и за всяка наша национална драма е „виновен“ някой друг. На българина винаги нещо му пречи да си гледа както трябва работата, българският политик винаги вижда пред себе си тъмни сили и външни врагове, които го провалят. Народът ни непрекъснато повтаря една грешка. Покажи му един позализан и умеещ да хвърля едри приказки кандидат-депутат и той ще го избере. Покажи му един изпечен мошеник и той ще му се довери. После, като си легне в кревата и наметне халището, тогава ще го претегля колко струва. Другите народи правят обратното - първо събличат гол кандидата, оглеждат го добре и него, жена му, че и баща му и баба му - и тогава гласуват. Така ние губим много социално време и въпреки другите си силни индивидуални качества, слабо то ни място е нашата държавност.

МАРКО АТАНАСОВ СЕМОВ е роден на 11 юли 1939 г. в село Видима, днес квартал на град Априлци, Троянско. Завършил е реална гимназия в Троян и висше икономическо образование в София. Секретар е на министъра на вътрешната търговия Пеко Такъв (1961-1962 г.), след което работи като журналист във вестник Работническо дело (1962-1972 г.). До 1977 г. Марко Семов е главен редактор в БНТ и водещ на публицистичните предавания „Диалози“, „Форум“ и „Предконгресни срещи“. След като е уволнен, става шеф на редакция „Обществено-политическа“ в БНР. През 1979-1984 г. е зам.-главен редактор в „Работническо дело“. След двумесечна командировка в Япония през 1984 г. публикува „За Япония като за Япония“,

определена ка-то „първи политически пътепис у нас“. Книгата предизвиква раздрънение в Политбюро на ЦК на БКП. Изданието е изнето от книжарниците, а Марко Семов е уволнен от „Работническо дело“. В периода 1985-1987 г. е зам.-председател на Комитета за телевизия и радио и водещ на „Панорама“ до май 1989 г., когато е уволнен. В края на януари 2004 година Марко Семов влиза в Съвета за електронни медии. Марко Семов е доктор по социология с дисертация на тема „Отрицателните явления при социализма“ и доктор на филологическите науки с изследването си „Българският характер в творчеството на Захари Стоянов, Антон Страшимиров и Иван Хаджийски“. Преподавател

по народопсихология и есеистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Член е на Съюза на писателите, на Съюза на журналистите и на Съюза на учените в България. Член-кореспондент на БАН, член на Френската академия за литература и изкуство, на Съвета за електронни медии и на Академическия съвет на Софийския университет. Дългогодишен член на Президиума на ВАК и на Висшия акредитационен съвет. Специален кореспондент в Япония, Индия, Монголия, Турция, Гърция, Англия, САЩ. Три пъти носител на Наградата на читателите, както и на Наградата за литература на името на Йордан Йовков.